

Inspektion av verksamheten vid den fristående grundskolan Källskolan i Upplands-Bro

1 Inledning

1.1 Rättslig reglering

Utbildningen i **fristående förskoleklasser** regleras i 2 b kap. skollagen. I 7 § anges vad som krävs för godkännande:

Utbildningen ”*skall godkännas, om*

1. *den stimulerar varje barns utveckling och lärande och kan ligga till grund för fortstätt skolgång, och*
2. *den även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.”*

Utbildningen skall godkännas om villkoren enligt ovan är uppfyllda, och om:

”...

1. *skolan står öppen för alla barn som har rätt till utbildning inom förskoleklassen, med undantag för sådana barn som det skulle medföra betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter att ta emot för den fristående skolan,*
2. *(...) och*
3. *skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen och om antagningen till och ledningen av sådan utbildning. ”*

Utbildningen vid **fristående grundskolor** regleras i 9 kap. skollagen. I 2 § anges vad som krävs för godkännande:

”*En fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan... skall förmedla, skall godkännas, om*

1. *skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,*
2. *huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,*
3. *skolan står öppen för alla barn som enligt denna lag har rätt till utbildning inom motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet, med undantag för sådana barn vilkas mottagande*

skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,

4. *skolan har minst 20 elever, om det inte finns särskilda skäl för ett lägre elevantal,*
5. (...)
6. (...)
7. *skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.”*

Regeringen föreskriver sådana ytterligare villkor som omnämns i lagen ovan i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Enligt 14 kap. 7 a § skollagen skall skolan för elever i sådana fristående skolor som avses i 9 kap. erbjuda skolhälsovård som motsvarar den som ges åt eleverna inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet.

En fristående skola skall dessutom årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning enligt förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

Huvudmannen skall iaktta sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

I 1 kap. 2 a § skollagen finns en hänvisning till de bestämmelser i socialtjänstlagen som reglerar anmälningsskyldigheten till socialnämnden avseende barn som kan behöva nämndens skydd.

1.2 Genomförande

Enligt 2 b kap. 8 § respektive 9 kap. 11 § skollagen står utbildningen vid fristående förskoleklasser och fristående grundskolor under tillsyn av Statens skolverk. Skolverket skall också enligt sin instruktion granska kvaliteten i skolväsendet. Med anledning av detta har Skolverket genomfört en inspektion av Källskolan i Upplands-Bro kommun. Inspektionen ingår i ett regeringsuppdrag om att genomföra inspektion på fristående skolor med konfessionell inriktning eller motsvarande som skall redovisas den 15 januari 2004.

Inspektionen har bestått av ett oanmält besök vid skolan den 24 och 25 september 2003 utfört av undervisningsråden Claes-Göran Aggebo och Heidi Zetterberg. Vid besöket fördes samtal med företrädare för skolans styrelse, rektorn, rektorsassistenten, lärare, skolsköterskan, elever och föräldrar. Dessutom granskades lokaler, utrustning och läromedel och ett antal lektioner följdes. Vid besöket genomfördes också en elevenkät med elever i år 5 respektive år 8 och 9.

I samband med besöket begärde Skolverket en del dokumentation från skolan. Denna inkom den 2 oktober 2003 och har utgjort ett underlag i inspektionen.

Skolverket har före och efter besöket per telefon intervjuat företrädare för Upplands-Bro kommun samt studie- och yrkesvägledaren vid Källskolan.

Huvudmannen för Källskolan har före beslutet givits möjlighet att lämna synpunkter på beskrivningsdelarna i rapporten.

1.3 Tidigare tillsyn

Skolverket har tidigare genomfört tillsyn av utbildningen vid skolan vid två tillfällen.

I beslut den 25 oktober 1994 konstaterade Skolverket att utbildningen vid Källskolan inte uppfyllde kraven för godkännande och rätt till bidrag p.g.a. brister i lärarnas kompetens i år 1-2 samt att skolan i strid med bestämmelserna tog ut elevavgifter. Efter att skolan vidtagit åtgärder med anledning av Skolverkets beslut bedömde Skolverket i beslut den 13 februari 1995 att Källskolan därmed uppfyllde kraven för godkännande och rätt till bidrag.

Efter en ny tillsyn konstaterade Skolverket i beslut den 16 juni 1997 att Källskolan alltså uppfyllde kraven för godkännande.

2 Allmänna förutsättningar för verksamheten

2.1 Skola

Sedan den senaste tillsynen av Källskolan då skolan omfattade år 1-6 har Skolverket beslutat om ett utökat godkännande. Den 28 oktober 1998 godkändes skolan för år 7-9 och den 24 november 1999 gavs en underrättelse om att skolan även har ett godkännande för verksamhet motsvarande förskoleklass.

Härutöver har skolan tillstånd från kommunen för fritidshemsverksamhet.

Skolan har enligt sitt informationsmaterial en allkristen profil. Enligt såväl styrelsen som rektorn finns inte någon koppling till en specifik församling även om ett stort antal lärare, elever och föräldrar, enligt deras uppfattning tillhör den närliggande Skogakyrkan, Kungsängens Baptistförsamling, en församling anknuten till Svenska Baptistsamfundet och Evangeliska frikyrkan. Ett antal elever och föräldrar är också anslutna till Kristna Gemenskapen i Bro, en ekumenisk församling som inte är samfundsansluten. Rektor uppger också att ett flertal elever och föräldrar inte tillhör någon frikyrka och heller inte är aktiva inom Svenska Kyrkan. Lärarna framhöll att flera av dem är knutna till andra församlingar än Skogakyrkan.

Källskolan har vidare enligt rektorn vinnlagt sig om att få elever som inte kommer från kristna hem för att få en blandning i elevgruppen. Skolan har också genom sin satsning på det "specialpedagogiska perspektivet" i verksamheten blivit ett intressant alternativ för olika elever och skolan har bl.a. i samverkan med närliggande kommuner tagit emot ett antal elever i särskilt behov av stöd.

2.2 Huvudmannens rättskapacitet

Huvudman för skolan är liksom tidigare Föreningen För Kristen Skola i Upplands-Bro, en ideell förening.

2.3 Stabilitet

Skolan har väsentligt ökat sitt elevantal sedan Skolverkets senaste tillsyn. Antalet elever i år 1-6 har mer än fördubblats. Vid tidpunkten för Skolverkets besök fanns totalt 172 elever varav 161 i år 1-9 och 11 i förskoleklass.

Skolan har inkommit med årsredovisning och budget för verksamheten. Det visar på ett visst överskott från verksamheten efter att skolan i samband med starten av år 7-9 enligt styrelsen redovisat ett sämre resultat.

2.4 Principer för intagning

Enligt föreningens stadgar skall intagning av nya elever ske efter skriftlig ansökan i turordning och enligt skolans aktuella handlingsplan. Principerna för intagning och urval revideras inför varje nytt läsår av rektorn i samråd med styrelsen.

Av de principer som gällt inför läsåret 2003/04 framgår att skolan är öppen för alla elever och att eleverna tas in i turordning utifrån datum för vårdnadshavarnas skriftliga ansökan.

Källskolan har också fastställt vilka skäl som kan finnas för att säga nej till en ansökan. Ett skäl kan vara att det saknas utrymme i den aktuella klassen. Vidare kan det enligt de fastställda principerna vara sådana skäl som anges i 9 kap. 2 § p.3 i skollagen. Skolan tar heller inte emot barn där någon av vårdnadshavarna inte vill att barnet skall börja på skolan. Om barnet själv inte vill börja på skolan skall man försöka övertala vårdnadshavarna om orimligheten att barnet mot sin vilja skall gå på skolan.

Inför intagningen har skolan intagningsamtal med barnet och dennes vårdnadshavare.

2.5 Skolhälsovård

Källskolan har tidigare haft en skolsköterska som samtidigt arbetat i kommunens skolhälsovård. Efter att hon slutat på skolan saknade Källskolan under en period helt skolsköterska. Fr.o.m. februari 2003 har

skolan kunnat rekrytera en ny skolsköterska, som samtidigt är förälder på skolan. Hon är utbildad barnmorska och arbetar som vårdlärare. Hon har dock tidigare erfarenhet som skolsköterska inom kommunalt skolväsende.

Under vårterminen har arbetet främst varit inriktat på att fullgöra de uppgifter som blivit liggande när skolan saknade skolsköterska. Det är enligt skolsköterskan sannolikt orsaken till att en del elever i samband med Skolverkets enkäter och intervjuer uttryckt en osäkerhet om skolan har någon skolsköterska och i så fall vem det är. Skolsköterskan har varit på ett föräldramöte för de högre årskurserna och kommer under hösten att gå runt i klasserna för att informera om sin verksamhet.

Enligt skolsköterskan förekommer det viss grundläggande sex- och samlevnadsundervisning i år 5. Hon har vidare ett samarbete med läraren i Idrott och hälsa avseende ett hälsotema. Förutom de uppgifter som framgår av 14 kap. skollagen kommer skolsköterskan att göra särskilda hälsoprofiler i år 4, 6 och 8 där elevernas levnadsvanor och trivsel kartläggs. Enkäter genomförs och uppföljningssamtal sker bl.a. om ANT.

Enligt skolsköterskan har hon tillgång till den utrustning som behövs för uppgiften. Hon har kontakt med den tidigare skolsköterskan och med kommunens samordnare för skolhälsovård. Hon har också för avsikt att försöka delta i kommunens aktiviteter för skolsköterskor.

Skolan har tillgång till en skolläkare som samtidigt fungerar som skolläkare i en av grannkommunerna.

2.6 Registerkontroll

Enligt rektorn har skolan i något fall missat att begära registerkontroll vid anställning av personal. Detta har istället genomförts i efterhand. Rektorn har också kontaktat polismyndigheten för att informera om sitt misstag. Rektorn är medveten om vilka bestämmelser som gäller och skolan agerar nu i enlighet med dessa.

2.7 Avgiftsfri utbildning

Källskolan tar numera inte ut någon elevavgift. Av föreningens stadgar framgår att "Förälder/vårdnadshavare för elev i skolan, som drivs av föreningen, är medlem i föreningen... Medlem förbinder sig att betala fastställda avgifter..." Det framgår dock inte av stadgarna vad som gäller i det fall en förälder/vårdnadshavare inte önskar vara medlem i föreningen. Skolan har i samband med sin granskning av denna rapport lämnat ett "policydokument" fastställt av ordföranden och rektorn efter Skolverkets beslut. I detta dokument slås fast att en medlem när som helst kan begära utträde ur föreningen. Detta skall inte påverka elevens skolgång.

Skolan har också per brev till föräldrarna anhållit om en gåva avseende skolmåltiderna. Enligt föräldrarna uppfattas detta som frivilligt. Enligt rektorn finns det föräldrar som inte bidrar och sedan varierar beloppen

upp till några hundra kronor per månad. I flertalet klasser avsätts också 50 kronor per månad för de studiebesök och utflykter som görs.

Städningen på skolan sköts till stora delar av föräldrarna. Som förälder förväntas man städa en vecka per termin. Flertalet föräldrar fullgör denna uppgift och enligt styrelsen har det inte ställts på sin spets vad som gäller om föräldrarna till en elev vägrar att utföra denna uppgift. Enligt ordföranden kommer föräldrarna då troligtvis att befrias från uppgiften.

2.8 Bedömning

Källskolan uppfyller enligt Skolverkets bedömning de krav på allmänna förutsättningar som ställs på verksamheten vid en fristående skola.

3 Krav på att utbildningen skall ge kunskaper och färdigheter som motsvarar det offentliga skolväsendet

3.1 Skolans organisation och ledning

Föreningens styrelse består av nio ledamöter varav åtta är föräldrar på skolan. Rektorn är adjungerad till styrelsen. Vid samtalet med företrädare för styrelsen framhölls att ordföranden särskilt verkat för att det i styrelsen skall ingå ledamöter som inte är bekännande kristna.

Styrelsen träffas ca var sjätte vecka vilket enligt ledamöterna innebär att de får en god inblick i skolans verksamhet. En av styrelsens viktigaste uppgifter är att sköta ekonomin. Den ger en budgetram för skolan fördelat på ett antal poster. Rektorn har sedan möjlighet att vid behov göra omfördelningar.

Rektorn har varit på skolan sedan starten men först fr.o.m. höstterminen 2003 som rektor på heltid. Han är utbildad mellanstadie- och grundskollärare. Han har också genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Rektorn ser sig själv som i första hand pedagogisk ledare samt elev- och personalvårdande. Rektorn har tillsammans med lärarna bestämma utbildningens innehåll och utformning. Rektorn har också ansvar för anställningen av personal. Även om rektorn har ett stort eget ansvar eftersträvar han en nära dialog med styrelsen, som han betraktar som sin ”mentorsgrupp”. Rektorn ser också de två specialpedagogerna som är knutna till skolan som ett stöd för honom så att han ”håller den pedagogiska tråden”.

Rektorn är stationerad på den del av skolan (se avsnitt 3.3) där de äldre eleverna finns. På den del där de yngre eleverna finns har rektorn till sin hjälp en rektorsassistent som dock inte har en pedagogisk ledningsfunktion och inte heller har en beslutsfunktion.

Eleverna på skolan är organiserade i åldershomogena klasser, en för varje årskurs utom i år 3 och 4 som ingår i samma klass. Fördelningen av elever vid tidpunkten för Skolverkets besök framgår av följande tabell:

Årskurs	F	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Elevantal	11	16	22	10	13	18	21	17	22	22

3.2 Lärarkompetens

Skolan har elva personer anställda för undervisningen i förskoleklassen samt år 1-5. Samtliga är utbildade förskollärare eller har lärarutbildning för de aktuella åldrarna.

För undervisningen i år 6-9 finns 13 personer varav tre är anställda som lärare på heltid. Av dessa tre är en utbildad 4-9-lärare med inriktning mot So, en är högstadielärare med inriktning mot Matematik och No och en har en Eu-läroartutbildning i språk. Vidare finns en utbildad specialpedagog på 20 procents tjänst och en utbildad gymnasielärare på 25 procents tjänst. Övriga sex personer med en sammanlagd tjänstgöring motsvarande knappt tre heltidstjänster saknar lärarutbildning och i flertalet fall också högskoleutbildning inom det ämnesområde de undervisar i.

Undervisning i Slöjd köps av en närliggande kommunal skola. Undervisningen i Textilslöjd handhas av en utbildad lärare medan undervisningen i Trä- och metallslöjd handhas av en fritidsledare.

Utöver de personer som har ett läraruppdrag finns ett tiotal personer anställda som extra assisterande personal. En del av dessa har på deltid anställning som lärare och på deltid anställning för assisterande uppgifter.

De personer som saknar föreskriven lärarutbildning anställs för ett läsår eller en termin.

Skolan har inför detta läsår annonserat enbart i kristen press. Tidigare har man också annonserat i arbetsförmedlingens platsjournal. Detta gjordes således inte detta år vilket enligt rektorn berott på en miss i kommunikationen mellan honom och styrelsens ordförande. Enligt rektorn är det av primärt intresse att få kompetenta lärare. Det viktigaste är att läraren har lärarutbildning men helst skall personen också ha en kristen grundsyn.

I samband med granskningen av denna rapport har skolan redovisat att man inför läsåret 2004/05 behöver rekrytera lärare till tre tjänster. En av dessa kommer att kunna besättas med behörig, nu tjänstledig, personal. Övriga tjänster kommer bl.a. att marknadsföras på lärarhögskolorna.

Skolan har en fastställd kompetensutvecklingsplan för läsåret 2003/04. Enligt denna skall den gemensamma kompetensutvecklingen under året

omfatta elever i behov av särskilt stöd. Därutöver skall det förekomma individuell fortbildning. Den av Skolverket genomförda enkäten visade på att eleverna inte var helt nöjda med sitt inflytande över den pedagogiska verksamheten vid skolan. Mot denna bakgrund har skolan efter Skolverkets besök kompletterat kompetensutvecklingsplanen med utbildning i metoder för elevens delaktighet i den pedagogiska planeringen.

3.3 Lokaler och utrustning

Skolan är förlagd till två enheter, Brunna som omfattar år F-5 och Tibble som omfattar år 6-9. Vid den förra granskningen utgjordes skolan i sin helhet av enheten i Brunna. När Källskolan utvidgade verksamheten med de högre årskurserna fanns inga möjligheter att inrymma hela skolan i de lokalerna. Lokalerna i Tibble ligger någon kilometer från Brunna och fungerade tidigare som lokaler för delar av den kommunala vuxenutbildningen och senast som fristående gymnasieskola. Lokalerna i Brunna ägs av kommunen medan lokalerna i Tibble har en privat hyresvärd. Det finns för tillfället inga planer på att samla skolan i gemensamma lokaler.

Förutom dessa lokaler hyr Källskolan lokaler i närliggande kommunala skolor. Det gäller undervisningen i Idrott, Slöjd och de laborativa delarna av No.

I Tibble finns en särskild datasal vars datorer har Internetuppkoppling. Där håller man för tillfället på att samla all litteratur till ett bibliotek. För närvarande är böckerna utspridda i olika utrymmen. Skolan har modernt uppslagsverk, olika faktaböcker, atlas, historiskt uppslagsverk samt ett mindre urval av skönlitteratur, främst ungdomsböcker. Enheten har tillgång till TV, video och dvd.

Brunna har dels faktaböcker och annat undervisningsmaterial i olika ämnen i respektive klassrum, dels ett mindre bibliotek med uppslagsverk, barn- och ungdomsböcker samt klassuppsättningar av bl.a. Bibeln, Nya Testamentet och psalmboken. Det finns också tillgång till TV och video.

I samtalen med eleverna framkom att de inte var helt nöjda med den litteratur som finns på skolan, bl.a. ansåg de att det i alltför liten utsträckning finns nyare litteratur.

Hemkanskapsundervisningen sker för år 5 i Brunnas kök medan verksamheten i år 7-8 innehåller teori och de praktiska delarna klaras av genom att eleverna får delta i skolbespisningen koncentrerat under en vecka. Viss del av de praktiska inslagen sker också genom hemläxor.

3.4 Undervisningens innehåll och arbetsformer

Skolans timplan omfattar 6 697 timmar dvs. något fler än vad skollagen föreskriver för grundskolan. Jämfört med skollagens timplan har ett antal ämnen reducerats med mellan 10 och 20 procent. Det är Bild, Musik, Idrott och hälsa, Slöjd, Elevens val och Språkvalet. Istället har skolan

inom ramen för Skolans val infört två egna ämnen; Dans i år 1-6 och Kristen etik i år 4-9, totalt 140 timmar vardera.

Skolan har gjort egna bearbetningar av de nationella kursplanerna. För närvarande sker en omarbetning av dessa. Som en förberedelse inför denna omarbetning har lärarna haft möten då fördelningen av innehållet i de olika ämnena mellan årskurserna har diskuterats. I vissa ämnen, t.ex. Matematik och No har lärarna också inhämtat exempel på lokala bearbetningar från en kommunal skola. Under läsåret 2002/03 har diskussioner förts med elever och föräldrar. Enligt rektorn skall det ske ”studier” av läroplan och kursplaner med elever i år 6-9. Arbetet med revideringen har kommit olika långt i de olika ämnena och på respektive enhet. Skolan har också utarbetat egna kursplaner i ämnena inom skolan val.

Skolan lägger enligt rektorn ett specialpedagogiskt perspektiv på all undervisning, ”det som är bra för barn med särskilda behov i synnerhet är också bra för barn i allmänhet”. Det gäller bl.a. att se det individuella barnet. Personalen tränas i att förstå individ- och grupprocesser.

Detta synsätt tar sig bl.a. uttryck i att olika former av tester genomförs i varje årskurs för att lärarna kontinuerligt skall bli uppmärksamma på elever som behöver olika former av stöd. Ambitionen är också att skapa en lugn och trygg arbetsmiljö för alla elever. Enligt eleverna innebär skolans satsning på att ha flera vuxna närvarande i klassrummet att det blivit lugnare.

Systemet med att ofta ha två vuxna i klassen har också inneburit att möjligheterna till individualisering ökat. Vid Skolverkets besök gavs bl.a. ett exempel på detta i en klass i år 2 där halva klassen hade en bildlektion medan den andra halvan hade stöd i Svenska och Matematik av en speciallärare i en annan del av klassrummet.

Enligt såväl elever som lärare varierar arbetsformerna i klasserna, vilket också kunde observeras vid Skolverkets besök. Där gavs exempel på såväl individuellt arbete som arbete i mindre och större grupper. I Matematik sker det delvis undervisning i nivåanpassade grupper som dock enligt eleverna inte är fasta.

Källskolan anlitar en studie- och yrkesvägledare som annars arbetar med gymnasieintagningen i en grannkommun. Hon arbetar med eleverna i år 9 samt deras föräldrar och lärare under valprocessen. Vidare sker en samverkan med specialpedagogen avseende vissa elever redan i år 7 och 8. Hennes intryck av skolan är att den är ”lättarbetad”, bl.a. har hon lätt att få den information som hon behöver för sitt arbete.

3.5 Skolans resultat

Som framgått ovan genomför skolan en rad prov och tester i olika årskurser. Bl.a. genomförs de nationella proven i år 5 och 9. Skolan har redovisat sammanställningar över de senaste provresultaten.

I år 5 bedömdes 83 procent av eleverna ha uppnått nivån Godkänd i Svenska, 100 procent i Engelska och 92 procent i Matematik.

I år 9 var det 70 procent som uppnådde Godkänd i alla delproven i Svenska medan 26 procent hade Icke Godkänd i ett av delproven. Resultaten i Engelska var desamma. I Matematik var det 74 procent som uppnådde nivån för Godkänd medan 26 procent hade Icke Godkänd.

För att undvika att eleverna får en för hög provbelastning skall antalet prov redovisas på personalkonferensen.

Källskolan har fått Skolverkets medgivande att utfärda betyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Skolan sätter betyg i alla ämnen utom Kristen etik. Elevernas färdigheter i det ämnet påverkar dock enligt läraren till viss del betyget i Religionskunskap. Skolan har betygsgenomgångar då alla lärare måste motivera varje betyg inför kollegiet, inklusive rektorn.

Skolan har vid redovisningen av sina bearbetningar av kursplanerna också redovisat de betygskriterier som används vid betygssättningen. Dessa överensstämmer i vissa ämnen med de nationella kriterierna. I andra ämnen har dock skolan använt andra formuleringar som inte enbart utgör språkliga förändringar utan även innebär förändringar i vad som krävs för t.ex. Godkänd i ett ämne. Bl.a. vägs i vissa ämnen närvaron in.

I samband med granskningen av denna rapport har skolan redovisat att alla skrivningar om närvaron nu har tagits bort från betygskriterierna.

Skolan uppvisar generellt högre betyg än de kommunala skolorna i Upplands-Bro kommun, bl.a. hade man vårterminen 2002 90 procent som uppnått målen i samtliga ämnen medan motsvarande andel var 71 procent i kommunens skolor.

Elever och föräldrar tycker att eleverna lär sig minst lika mycket som i andra skolor generellt sett. Föräldrarna poängterade bl.a. att bristen på utbildade lärare i de högre årskurserna kompenseras av den höga vuxentätheten.

3.6 Bedömning

Källskolan har en hög vuxentäthet i verksamheten och i de lägre årskurserna också i huvudsak personer som har en utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. I de högre årskurserna är andelen som innehar en lärartjänst men saknar lärarutbildning högre och det förekommer även att sådana personer undervisar i ämnen de även saknar ämnesutbildning i. Skolan har på olika sätt försökt höja den samlade lärarkompetensen och ytterligare insatser är planerade.

Meritvärdet för de elever som lämnar skolan är högt och skolan arbetar aktivt för att också hjälpa elever som på olika sätt har behov av stöd för att kunna nå målen. Även om det inte finns grund för att ifrågasätta de betyg som sätts på skolan är det otillfredsställande att de betygskriterier som uppvisats från skolan avseende år 9 inte till alla delar

överensstämmer med de nationellt fastställda betygskriterierna. Det går inte att tolka de inlämnade betygskriterierna för år 9 på annat sätt än att de avser det betyg som skall sättas när ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats.

Det finns inget som hindrar att man på en skola utarbetar konkretiseringar av de nationellt fastställda betygskriterierna. Det är dock viktigt att eleverna kan ta del av de nationellt fastställda kriterierna och att det går att härleda de lokala konkretiseringarna ur dessa.

På Källskolan pågår för närvarande en revidering av ”de lokala kursplanerna” och betygskriterierna. Skolverket förutsätter att skolan därvid beaktar ovanstående.

Skolverket bedömer att utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och kan ligga till grund för fortsatt skolgång. Skolverket bedömer vidare att utbildningen i år 1-9 ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan skall förmedla. Skolverket anser dock att den samlade lärarkompetensen för de högre årskurserna behöver höjas och förutsätter att skolan därför fullföljer de rekryteringsinsatser som redovisats till Skolverket.

Enligt Skolverkets bedömning uppfyller Källskolan för närvarande inte de krav som ställs på en fristående skola som vill utfärda betyg i enlighet med de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet. Föreningen för Kristen skola i Upplands-Bro bör därför ges ett föreläggande att till Skolverket redovisa hur man avser att säkerställa att betygssättningen inte står i strid med bestämmelserna i 7 kap. grundskoleförordningen. En redovisning bör också göras av de reviderade betygskriterierna.

4 Krav på att utbildningen skall motsvara de allmänna målen och värdegrunden i det offentliga skolväsendet

4.1 Skolans mål

Styrelsen har fastställt ett måldokument där man ger en fördjupad beskrivning av vad skolan står för utifrån fem punkter.

Källskolan vill vara med och utveckla varje barn kunskapsmässigt, socialt, emotionellt och andligt efter vars och ens förmåga och förutsättning och inom den ram som läroplanerna, Lpo 94 och Lpfö 98, anger.

Bl.a. konstaterar styrelsen att man för att uppnå detta fäster stor vikt vid kommunikationen mellan skola, förälder och elev där utvecklingssamtalet och åtgärdsprogram är viktiga beståndsdelar.

Källskolan strävar efter att stärka barnens självuppfattning och kreativitet och att tillsammans med föräldrarna fostra fram självständiga individer som lärt sig att samarbeta.

Bl.a. framhåller styrelsen att det är viktigt att de vuxna visar upp ett gott och fungerande samarbete inför eleverna.

Källskolan bygger på ett starkt samspel mellan föräldrar och lärare.

Styrelsen ger en rad exempel på hur föräldrarna kommer in i skolans arbete (se avsnitt 4.6 nedan).

Källskolan vill skapa en lugn och trygg arbetsmiljö för alla.

Bl.a. framhåller styrelsen vikten av en förebyggande elevvård och det förhållningssätt som följer av de bibliska principer som framgår av nästa punkt.

Källskolan vill ge en stark förankring i levande evangelisk tro.

Styrelsen framhåller bl.a. att evangelisk kristen tro utgår från samma grundsyn som Jesus hade och som grundade sig på tio Guds bud och hela Bibeln. Respekt skall visas i förhållande till alla elever, oavsett hur de förhåller sig till kristen tro. Genom bl.a. undervisningen i Kristen etik skall eleverna ges förutsättningar att ta till sig och utveckla goda demokratiska värderingar.

Skolans lokala arbetsplan innehåller en rad olika rubriker, t.ex. läroplanens olika perspektiv, andra rubriker i läroplanen m.m. För varje område anges mål, ingående moment/ämnen, resurser samt utvärdering.

Enligt den lokala arbetsplanen skall det etiska perspektivet komma till uttryck bl.a. i Källskoledagen, undervisningen i Religionskunskap i år 1-3 och i Kristen etik i år 4-9, vänskapsreglerna på skolan samt föräldra- och personalfortbildning. Fr.o.m. detta läsår har skolan startat ett utvecklingsforum där elever, föräldrar, lärare och rektorn var sjätte vecka på samma villkor skall kunna diskutera viktiga frågor. På det första mötet diskuterades t.ex. mobbning. Mötena är öppna för alla på skolan och en av lärarna har fått till uppgift att samordna verksamheten.

Skolans konfessionella profilämne Kristen etik skall enligt skolan bidra till att forma kärleksfulla, sanningsälskande och kreativa personligheter. Inget tvång eller annan otillbörlig påverkan kommer att tillåtas. Skolan är enligt styrelsen konfessionell men inte förkunnande.

Enligt lärarna märks den kristna profilen främst genom att man sjunger andliga sånger, ber böner, skriver upp olika bibelord t.ex. i veckoblad eller på små lappar i klassrummen och framför allt i förhållningssättet på skolan.

Eleverna framhåller främst ämnet Kristen etik och morgonbönen som hålls varje måndag. De pekar samtidigt på att det är frivilligt för den enskilde eleven att delta i själva bönerna.

Föräldrarna framhåller framför allt förhållningssättet på skolan när de skall redogöra för den kristna profilen. De pekar på allas lika värde,

skolans människosyn, att man arbetar mycket med värdegrundsfrågor och att skolan försöker lösa konflikter mellan eleverna.

Lärare, elever och föräldrar framhåller vikten av att det finns icke-troende på skolan.

Enligt styrelsen, rektorn och föräldrarna finns det en bred accept för hur skolans konfessionella profil kommer till uttryck. Det finns t.ex. inte några grupper som försöker påverka ledningen till att göra skolan mer utpräglad konfessionell.

Enligt skolans personal har man fått information om anmälningsskyldigheten enligt socialtjänstlagen via kommunens socialförvaltning. Detta bekräftas också av den socialsekreterare som utsetts som kontaktperson för Källskolan. Enligt lärare och rektorn finns det inga fastställda riktlinjer för hur skolan skall hantera uppkomna situationer men det sker alltid i samråd med rektorn. Ett fåtal gånger har skolan haft anledning att göra anmälningar till socialnämnden eller polisen.

Enligt kommunens socialsekreterare arbetar Källskolan seriöst med de elever som har problem och deras föräldrar. Först när det visar sig att det finns en problembild som inte är skolrelaterad kontaktas socialförvaltningen. Skolan försöker dock inte enligt socialsekreteraren hantera problem som borde föras till socialnämnden.

4.2 Skolans arbete med kränkande behandling och jämställdhet

Skolan har en fastställd handlingsplan mot mobbning, ”Sök, finn, åtgärda”. Den innehåller vissa förebyggande insatser, hur man skall kunna identifiera förekomst av mobbning och åtgärder som skall vidtas när man upptäcker att mobbning förekommer. I mobbningsplanen används begreppet destruktivt beteende men den behandlar inte andra former av kränkande behandling än just mobbning. Enligt rektorn har elever och föräldrar deltagit i diskussioner om mobbningsfrågor, senast i det ovan nämnda utvecklingsforum. Två lärare i år 6-9 har erhållit utbildning i frågor kring mobbning. De elever som Skolverket samtalade med var inte medvetna om handlingsplanen och dess innehåll.

Efter Skolverkets besök har skolan antagit en plan för ett utvecklingsarbete kring frågor om kränkande behandling. Enligt planen skall en mindre revidering av handlingsplanen göras under hösten 2003 så att den kommer att omfatta alla former av kränkande behandling. I respektive personalgrupp kommer också ett samtal att föras under ledning av rektorn och skolsköterskan om innehållet i nuvarande lagstiftning. Därefter kommer ett större förändringsarbete att bedrivas under vårterminen då styrelsen, elevråden och personalgrupperna på båda enheterna samt utvecklingsforum på Tibbleenheten kommer att vara delaktiga.

I den lokala arbetsplanen anges under det internationella perspektivet frågor kopplade till rasism och nazism. Skolan skall bl.a. göra eleverna medvetna om "demokratiskt farliga" grupper. De vuxna skall också vara positiva förebilder för eleverna.

På skolan bedrivs enligt intervjugrupperna ett förebyggande värdegrundssarbete. Det sker bl.a. genom de värdegrundssamtal som förs i ämnet Kristen etik, på morgonsamlingen och i respektive klass.

Skolan har anlitat en av föräldrarna som är polis för att komma och prata med eleverna om vad som är "rätt och fel" i samhället. Under våren 2002 anordnade skolan en temavecka om romernas situation. Eleverna gjorde då bl.a. studiebesök i romsk familj, några romer som satt i fängelse och besökte en fest på romernas nationaldag. Vidare ingick studiebesök hos ombudsmannen för etnisk diskriminering och intervjuer med personer i regeringskansliet om minoritetsgruppers situation.

Enligt elever och lärare reagerar de vuxna snabbt och med fasthet om det händer något på skolan. Den öppenhet som finns på skolan och att det är svårt att vara anonym gör att det är svårt att utsätta andra för trakasserier. Om något händer får berörda elever samtala med läraren eller i år F-5 ofta rektorsassistenten. Om detta inte hjälper får de äldre eleverna samtala med rektorn och därefter kopplas föräldrarna in. Några disciplinära påföljder förekommer inte förutom enligt eleverna att föremål kan tas i beslag för resten av lektionen eller i vissa fall resten av dagen.

De enkäter som genomförts bland elever på skolan visar att en klar majoritet av eleverna anser att stämningen på skolan är god och att olika former av kränkande behandling är sällsynt på skolan. Värdena är minst lika positiva som vad undersökningar på nationell nivå visar. Det finns dock elever på båda enheterna som angett att de ibland känner sig rädda eller oroliga i skolan. Det är också ett antal elever som uppger att de ofta eller ibland är rädda för skolkamrater.

Skolan har upprättat en handlingsplan för jämställdhet. Enligt denna skall skolan bl.a. sträva efter att ha såväl kvinnlig som manlig personal, att man på skolan skall respektera och uppmuntra istället för att bekämpa och trakassera, alla elever skall oavsett kön behandlas med respekt och ges samma möjligheter att lyckas med sina studier och om det förekommer inslag av "könsdiskriminering" så skall man direkt ingripa och rektorn skall kopplas in.

Enligt eleverna behandlas pojkar och flickor likvärdigt utom i ett avseende. Såväl flickor som pojkar pekade i samtal och enkäterna på det faktum att rektorn beslutat om att flickor tillåts ha huvudbonad på sig inomhus men inte pojkar, oavsett om det i båda fallen handlar om likadana huvudbonader. Enligt rektorn har regeln införts bl.a. för att stötta flickorna. Enligt rektorn är detta i enlighet med den praxis som förekommer "inom samhällets vuxna institutioner", dvs. att kvinnor tillåts ha huvudbonad på sig inomhus men inte män. Efter Skolverkets besök har rektorn informerat Skolverket om att elevrådet under

vårterminen 2003 haft en omröstning i frågan och att majoriteten ville ha kvar undantaget för flickor.

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Källskolan har i sin lokala arbetsplan behandlat elevernas inflytande. Där framgår bl.a. att man i varje klass skall ha samtal om ansvar och inflytande i form av ett klassråd. Exempel på områden som då skall kunna diskuteras är trivselregler, olika praktiska frågor samt utifrån ålder en växande delaktighet i den pedagogiska planeringen/processen. Härutöver framhålls det veckoblad som lämnas ut till eleverna och som anger vad som förväntas av dem under veckan.

På Brunna finns ett elevråd med representanter från varje klass. I detta elevråd deltar klassläraren för år 5. På Tibble fungerar däremot inte elevrådet längre enligt eleverna. De tar istället direktkontakt med läraren eller rektorn. Eleverna anser att de får gehör för sina åsikter.

Efter Skolverkets besök har skolan redovisat att elevrådet på Tibble nu åter är i gång. Representanter är valda och det första mötet har hållits. Enligt redovisningen var skälet till att elevrådet inte fungerade vid tidpunkten för Skolverkets besök att den ansvariga elevassistenten blivit sjukskriven.

Skolan har också ett "Storforum" vid måndagens morgonsamling. Enligt rektorn är det dock svårt att använda den formen eftersom det är vissa elever som inte vågar yttra sig i ett sådant sammanhang. Enligt rektorn behövs det därför komplement som t.ex. det rådgivande utvecklingsforum som startat detta läsår.

I vissa frågor har man bland de äldre eleverna haft omröstningar t.ex. om vissa ordningsregler som den omstridda frågan om möjligheten att ha keps inomhus. Eleverna har i enkätsvaren och i samtalen framhållit att de annars inte har så stort inflytande på vilka ordnings-/trivselregler som skall gälla på skolan. På Tibbleenheten svarade ca hälften att de har "Ganska litet" inflytande över reglerna medan bara drygt en tiondel angav svarsalternativet "Ganska mycket". På Brunnaenheten ansåg en än större andel av eleverna att de hade ett litet inflytande i denna fråga. Detta resultat är något sämre än i undersökningar på nationell nivå.

Enligt rektorn har man i kollegiet haft principbeslut om ett ökat elevinflytande. Under temaveckor har elever och lärare fått pröva på ett ökat ansvarstagande från elever och man har försökt få detta att slå igenom även i den dagliga verksamheten. Enligt lärarna i år 6-9 varierar det i vilken utsträckning de delger eleverna målen i kursplanerna medan de i större utsträckning informerar om betygskriterier. Enligt eleverna är det däremot ovanligt att de får information om kursplanernas innehåll medan de oftast får reda på vad som krävs för olika betygsnivåer.

Eleverna har som framgått ovan i enkätform svarat på ett antal frågor som behandlar inflytandet på skolan. Eleverna på Tibbleenheten har i flera avseenden angett att de anser sig ha ett ganska litet inflytande såväl

i frågor som avser den pedagogiska verksamheten som i övrigt på skolan. Detta är en bild som också visar sig i undersökningar på nationell nivå men värdena för Tibbleenheten är i vissa avseende sämre än i nationella studier. Det gäller t.ex. inflytandet över innehållet i och utformningen av undervisningen. Däremot har eleverna på Brunnaenheten en mer positiv syn på sina möjligheter till inflytande.

Som framgått ovan kommer skolan mot denna bakgrund att under året satsa på kompetensutveckling om metoder för elevers delaktighet i den pedagogiska planeringen.

4.4 Allsidighet och saklighet i undervisningen

Skolan använder sig av läroböcker som är vanliga i kommunala skolor. Läroböckerna är i stort aktuella och kompletteras med olika former av uppslagsverk och andra faktaböcker. Det finns datorer med Internetuppkoppling och enligt eleverna har man inga restriktioner i användningen förutom att hemsidor med chatmöjligheter och pornografiskt innehåll är förbjudna. Om en elev bryter mot detta blir denne enligt eleverna avstängd från datoranvändning under en period.

Skolan använder sig också av kommunens bibliotek som ligger ca 400 meter från Tibbleenheten. Det sker enligt eleverna främst vid projekt- eller temaarbete. I samtalen med eleverna framkom också att det varierar betydligt mellan klasserna i vilken utsträckning som det kommunala biblioteket besöks.

Skolan utgår i sin undervisning från de nationella kursplanerna. I ämnet Kristen etik går undervisningen enligt läraren ut på att lära eleverna att deklarerat sin åsikt men i diskussioner acceptera olika ståndpunkter. I dessa samtal, som ofta tar sin utgångspunkt i aktuella händelser, har man enats om vissa diskussionsregler, bl.a. att inte inför andra redogöra för vilka synpunkter olika elever framfört i diskussionerna. Diskussionerna har också behandlat frågor som homosexualitet och abort. Enligt läraren handlar det inte om att få eleverna att tro det "rätta", något som också bekräftas av eleverna. I år 5 har en utgångspunkt för arbetet varit läromedlet Charlie.

I samband med de anonyma enkäter som Skolverket genomförde vid besöket på skolan har vissa elever, som i de öppna frågorna angett att de inte är kristna, framhållit att de anser sig bli annorlunda behandlade än de elever som är öppet troende. Andra elever som fått information av sina kamrater om att dessa uppgett detta i enkätsvaren kontaktade Skolverkets personal för att uppge en annan bild av skolan. Enligt dessa elever behandlas elever inte olika pga. sin tro. Att vissa elever får fler tillsägelser än andra handlar istället om skillnader i elevernas uppträdande. Det framkom också att det inte stämmer att de elever som får många tillsägelser enbart skulle finnas bland dem som inte har en kristen tro. Även rektorn, lärare och föräldrar förnekar att elever blir olika behandlade beroende på om de är öppet troende eller öppet

deklarerat att de inte är troende. Lärarna framhöll också att de inte fullt ut vet vilka elever som är troende eller inte.

Undervisningen i sex- och samlevnad sker enligt eleverna främst inom ämnet Biologi och då främst i de högre årskurserna. I år 5 skall man enligt de omarbetade kursplanerna under avsnittet "fortplantning" inom Biologiämnet ta upp frågor som handlar om ärftlighet.

Undervisningen i Religionskunskap handlar i de lägre årskurserna främst om kristendom, i år 1 Jesu liv och i år 2 Gamla Testamentet. Enligt lärarna har även undervisningen i år 3 och 4 hittills främst handlat om kristendom även de framhöll att "vi borde ta upp andra religioner då". I år 4-6 har religionskunskapen hittills knutit an till de områden som behandlas i Geografiämnet. I de omarbetade kursplanerna anges dock för Religionskunskapen att man i år 5 skall behandla grunddragen i de stora världsreligionerna.

De äldre eleverna framhöll i samtalen att undervisningen i Religionskunskap varierat mellan åren. Oftast har undervisningen följt läroböckerna men omfattningen av undervisningen om andra religioner än kristendom har enligt eleverna varit sparsam liksom jämförelser mellan olika religioner. Även lärarna på Tibble instämde i att undervisningen om andra religioner inte alltid varit tillräcklig bl.a. beroende på att viss undervisning givits av utbildade lärare. T.ex. upplevde man att de nuvarande eleverna i år 9 har brister i Religionskunskap och Historia. Även i enkätsvaren har ca en tredjedel av eleverna på Tibbledelen angett att undervisningen i Religionskunskap i ganska liten utsträckning har handlat om andra religioner än kristendom.

Enligt alla intervjuade är det dock ingen medveten strategi att ge eleverna sämre kunskaper om andra religioner än kristendom. Den nyanställda, utbildade So-läraren ansåg sig ha fått i uppdrag att se över undervisningens innehåll och särskilt prioritera de andra stora världsreligionerna. Hon kommer att införskaffa ett nytt läromedel och har en handledare på en annan skola, en lärare som inte är kristen. Hon kommer också att samverka med läraren i Kristen etik så att mer av kunskapen om kristendom kan förmedlas inom ramen för det ämnet.

Som stöd för att skolan har ambitionen att ge en allsidig och saklig undervisning om alla religioner gavs också andra exempel. Bl.a. har skolan haft besök från en buddistmunk och rektorn har inom ramen för Friskolornas Riksförbund arbetat för att stötta muslimska fristående skolor.

Rektorn, som är utbildad lärare i So-ämnena, har i samband med granskningen av denna rapport medgett att det funnits vissa svagheter i hur undervisningen tidigare lagts upp. Han framhåller dock att skolan noggrant har sett till att varje elev har fått föreskrivna kunskaper innan de lämnat skolan. Han ger också en rad andra konkreta exempel på hur skolan arbetat med andra religioner.

I enkäten till de äldre eleverna ställdes ett antal frågor som behandlar allsidigheten och sakligheten i undervisningen, t.ex. i vilken utsträckning lärarna accepterar och uppmuntrar att elever bildar sig egna uppfattningar och får ge uttryck för dessa i diskussioner. Genomgående uppvisar skolan bättre värden än vad motsvarande studier på nationell nivå visar.

4.5 Elever i behov av särskilt stöd

Skolan har fastställt en handlingsplan för elevvård. Bl.a. anges att ”elevvårdarbetet ska garantera att den enskilde eleven ska kunna åtnjuta det skydd som framgår av de internationella konventioner som Sveriges Riksdag antagit som gällande för skolan, av skolans författningar och av socialtjänstlagen”.

I handlingsplanen betonas vidare att alla vuxna på skolan har ett ansvar för de elever som behöver extra omsorg. Om det behövs en strukturerad insats kopplas skolsköterskan in vid hälsofrågor och klassföreståndaren i alla ”skolärenden” utom de som är direkt relaterade till specialpedagogiken då det är specialläraren som är ansvarig. Där betonas också föräldrarnas viktiga roll antingen som rådgivare eller som informationsmottagare.

Ambitionen enligt handlingsplanen är att arbeta lösningsinriktat, dvs. inte i första hand söka efter problemen utan efter godtagbara lösningar. Vid behov sammankallas berörd personal till Elevvårdsgrupp och när så krävs till Elevvårdskonferens då även föräldrar och om det är relevant eleven deltar. Vid behov samarbetar skolan med inhyrd kurator och/eller psykolog samt med BUP. Efter Skolverkets besök har skolan redovisat ett kontrakt med en skolpsykolog som fr.o.m. november månad 2003 kommer att anlitas för olika uppdrag. Hon har tidigare varit anställd i Järfälla kommun som skolpsykolog.

Som framgått ovan genomförs i varje årskurs olika prov och tester. Det handlar bl.a. om ordkedjetest, tester om språklig medvetenhet, perceptionstest och finmotoriska tester. I den arbetsplan som finns för specialundervisning behandlas främst undervisningen i Svenska, Engelska och Matematik. Skolan tar emot ett antal elever med särskilda behov, även elever med neuropsykiatriska diagnoser. För de elever som har svårigheter görs en pedagogisk kartläggning och därefter upprättas ett åtgärdsprogram. I detta arbete deltar dels specialläraren för respektive enhet, Brunna respektive Tibble, dels den specialpedagogiska konsult som finns på skolan var tredje vecka. Hon arbetar annars i en av Järfälla kommun skolor.

Vid upprättandet av åtgärdsprogrammet finns även berörd klasslärare och förälder med. Däremot framgår det inte av skolans dokumentation i vilken utsträckning eleven deltar i detta arbete. De åtgärdsprogram som Skolverket tagit del av innehåller en beskrivning av elevens positiva sidor, en redovisning av det arbetssätt som används i nuläget, vilka problem som finns och mål/åtgärder för att komma till rätta med dessa,

vem som är ansvarig för åtgärderna samt när uppföljning och utvärdering skall ske.

Skolan har i samband med granskningen av denna rapport redovisat vad som skall gälla avseende elevers inflytande vid pedagogisk kartläggning och upprättande av åtgärdsprogram. Enligt denna beskrivning skall eleven vara delaktig i hela processen och också underteckna det upprättade åtgärdsprogrammet.

Enligt eleverna erbjuds elever i behov av stöd olika former av stödinsatser. Det kan både innebära extra undervisningstid och individualisering inom den ordinarie undervisningen. Det finns också tillgång till olika databaserade läromedel för stöd i Matematik och Svenska.

Lärarna i de högre årskurserna framhåller det väl fungerande överlämnandet från år 5 till år 6. Bl.a. genomförs samtal mellan berörda lärare då t.ex. de nationella proven i år 5 går igenom. Ett annat inslag är möten med föräldrarna.

4.6 Skolans kontakt med hem, samhälle och arbetsliv

Som framgår av avsnitt 4.5 har styrelsen i sitt måldokument för skolan bl.a. pekat på olika former för samverkan mellan skolan och hemmen.

Vissa delar rör Källskolans ambition att ta vara på föräldrar som den resurs de är. Det handlar bl.a. om att föräldrar kan informera om sitt arbete på skolan, ta emot studiebesök eller praoelever på sin arbetsplats och att ta ett städansvar för del av skolan.

Andra former berör föräldrarnas möjligheter till information om skolan och deras barns situation. Det handlar bl.a. om intagningssamtal, föräldrafortbildning tillsammans med personalen, utvecklingssamtal en gång per termin, föräldramöten och föräldrautflykter.

De samtal som Skolverket haft med styrelse, rektorn, lärare och föräldrar bekräftar i stort att dessa målsättningar också är omsatta i praktiken. I dessa samtal framhölls också att föräldrar alltid är välkomna till skolan, vilket många föräldrar utnyttjar. Vidare framkom att flertalet klasslärare skickar ut veckobrev med information samt att elever och föräldrar får en enkät om trivsselfrågor och de olika ämnena i skolan inför utvecklingssamtalen. Föräldrarna ansåg att de ofta får information om målen för undervisningen och de resultat som eleverna får på prov och tester i samband med utvecklingssamtalen.

Enligt rektorn har Källskolan goda kontakter med Upplands-Bro kommun. Kommunen har under de senaste 8-9 åren inbjudit till diskussioner/samråd med kommunens fristående skolor och förskolor tre till fyra gånger per år. I detta samarbete har även Källskolan deltagit.

Rektorn framhöll också den samverkan i bl.a. kvalitetsfrågor som skolan har med Sveriges Kristna Friskoleråd och Friskolornas Riksförbund.

I samtalen med elever och personal gavs flera exempel på kontakter med samhället utanför skolan, bl.a. informerades om ett projekt som år 3-4 haft med en skola i Rinkeby där det ingick besök på varandras skolor.

4.7 Bedömning

Källskolan har fastlagt en rad målsättningar som på olika sätt har koppling till den värdegrund och de allmänna mål som finns fastlagda för det offentliga skolväsendet och som även en fristående skola skall leva upp till. I inspektionen har framkommit att skolan också i praktiken försöker leva upp till dessa målsättningar. Ledningen, lärare, elever och föräldrar ger en i många delar positiv bild av de resultat som skolan når i dessa avseenden.

Skolan präglas av ett positivt och mänskligt förhållningssätt som bl.a. fått till följd att problem med kränkande behandling verkar vara små. Ett annat resultat är att elever i behov av stöd uppmärksammas och blir föremål för adekvata åtgärder. Skolans kristna profil synes inte påverka undervisningen på ett sådant sätt att t.ex. allsidighet och saklighet inte uppnås. De tveksamheter som framkommit beträffande innehållet i ämnet Religionskunskap ger inte anledning till en annan bedömning. Skolan har också tagit detta på allvar och vidtagit åtgärder i syfte att utveckla undervisningen i ämnet.

På en punkt framkom under inspektionen signaler om att elevernas inflytande över den pedagogiska planeringen inte var helt tillfredsställande. Skolan har omgående tagit fasta på dessa signaler och vidtagit åtgärder. Skolan har även i övrigt varit lyhörda för vad som framkommit i inspektionen och på flera punkter redan rättat till de brister eller tecken på sådana som framkommit.

Skolverket finner vid en samlad bedömning att utbildningen vid Källskolan svarar mot de allmänna mål och den värdegrund och de allmänna mål som gäller för utbildning i det offentliga skolväsendet. I bedömningen har Skolverket utgått från att de av skolan vidtagna och planerade åtgärderna som redovisats till Skolverket också genomförs.

Skolverket vill påpeka vikten av att skolan vid fastställandet av ordningsregler beaktar vad som i skollagen och läroplanen föreskrivs om att skolan skall främja jämställdhet mellan könen och respektera individens frihet och integritet.

5 Skolans kvalitetsarbete

5.1 Skolans kvalitetsredovisning

Skolan har upprättat ett dokument kallat "Plan för kvalitetsarbete l.å. 02-03". Där redovisas vilka mål som särskilt skall utvärderas under året, i allmänna ordalag vilka moment som skall ingå i granskningen, en allmän beskrivning av nuläget avseende Källskolans kvalitetsarbete samt under

rubriken Utvärdering vilka positiva och negativa resultat som skolan kunnat se beträffande de valda målen.

De valda målen läsåret 2002/03 har varit Kulturarvet, Kursplanernas tolkning och Det internationella perspektivet. För varje område har ett kortsiktigt mål angetts med vardera en mening. De positiva och negativa kommentarerna, totalt nio punkter, ger kortfattade beskrivningar av vad skolan tycker har fungerat respektive inte fungerat avseende olika insatser. Som exempel kan följande punkter ges:

- + Tillfredsställande engagemang vad det gäller Temaredovisningar/Storsamlingar
- + Strukturerat arbete omkring kursplanerna medför insiktsfulla och givande samtal/diskussioner
- + Mycket lyckad temavecka om romernas situation i Sverige och Europa
- Trögt att komma igång med den skriftliga processen gällande uppdateringen av kursplanerna

Dokumentet innehåller ingen värdering av huruvida målen nåtts. Som ett resultat av utvärderingen ges en beskrivning av vad skolan vill inför framtiden. För respektive mål anges en mening t.ex. "fördjupa skolans internationella arbete".

Skolan har efter Skolverkets besök redovisat en plan för utveckling av kvalitetsarbetet och arbetet med kvalitetsredovisningar på Källskolan. Där framgår bl.a. att rektorn och rektorsassistenten skall delta i en seminarierie om kvalitetsredovisningar i regi av Friskolornas Riksförbund. Styrelsens ordförande, rektorn, rektorsassistenten och elevassistent som är utbildad socionom kommer därefter att omsätta detta på Källskolan. Man har också kontaktat tre fristående skolor och en kommunal skola som sagt ja till att bidra med tips och idéer i denna process.

Som ett led i det fortsatta arbetet kommer skolan att utveckla olika enkäter riktade till elever och föräldrar.

5.2 Övrigt kvalitetsarbete

Styrelsen har begärt en uppföljning beträffande vad elever som lämnat år 9 tyckt om sin tid på Källskolan. Den första uppföljningen genomfördes under våren 2003 för de elever som gick ut Källskolan våren 2002. Sex av elva f.d. elever svarade på enkäten. Svaren redovisades för styrelsen i augusti 2003. Eleverna framhöll enligt skolan bl.a. att de "grundkunskaper" de fått i olika ämnen antingen var "normala" eller "över genomsnittet". Undersökningen kommer att upprepas för de elever som gick ut Källskolan våren 2003.

Enligt elever och lärare förekommer det bara i enstaka fall att lärarna mer systematiskt genomför utvärderingar av undervisningen i sina ämnen med eleverna. Enligt eleverna har det inte heller i övrigt genomförts

några former av utvärderingar på skolan där eleverna tillfrågats, förutom en enkät om skolmaten.

5.3 Bedömning

Källskolan har lämnat in dokument som till vissa delar kan sägas vara en kvalitetsredovisning i den mening som avses i förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.

Kvalitetsredovisningen behöver dock utvecklas så att det klart framgår vilka mål som bedöms, hur skolan arbetat för att nå dessa mål, en redovisning av resultaten, en bedömning av i vilken mån målen för utbildningen uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Det är väsentligt att de mål som bedöms både avser elevernas kunskapsinhämtande och värdegrunden/de allmänna målen.

Källskolan har redovisat en strategi för hur kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen skall kunna utvecklas. Mot denna bakgrund bedömer Skolverket att skolan uppfyller kravet på en årlig skriftlig kvalitetsredovisning.